

Inrikesministeriet

UTLÅTADEN

SM1620744
00.01.05.00
SMDno-2015-2070

Finlands svenska brand- och räddningsförbund rf:s (FSB) utlåtande om förslaget till lag om ordnande av räddningsväsendet.

Emedan den egentliga substanslagen d.v.s. de till räddningslagen hörande förändringarna inte ännu finns är det synnerligen svårt att bilda sig en helhetsbild av den tänkta reformen. Likaså är motiveringarna till reformen väldigt otydligt formulerade vad räddningsväsendet beträffar. Vidare så bör man fästa stor vikt vid att regeringsprogrammets skrivning om minskad reglering och enhetliga tjänster förverkligas.

Enligt FSB förefaller det väldigt besynnerligt att man i första hand pratar om förvaltningsstrukturer istället för om de producerade tjänsternas innehåll. Det är av stor vikt att man först definierar de tjänster som räddningsväsendet i framtiden skall producera till invånarna och sedan tar ställning till vilken förvaltnings- och organisationsmodell som lämpar sig bäst.

Enligt det nu framlagda utkastet kommer man att skapa en helt ny förvaltningsnivå var tjänsterna produceras enligt en beställare-producent modell. Denna modell verkar att skapa mera byråkrati, centralstyrning, oflexibilitet och det föreligger stor risk för dubbelt arbete.

I regeringsprogrammet har man om den inre säkerheten skrivit att förändringarna genomförs nära invånarna och med fokus på enhetlighet. I den nuvarande formen är de nya självstyrelseområdena väldigt olika till karaktären och framförallt i fråga om invånarmängd. Utöver detta kommer det landskap som har ansvar för ordnandet av räddningsväsendet att behöva en organisation för upphandling och en för produktion.

Det är svårt att se hur detta utvecklar räddningsväsendet och befrämja kostnads-effektivitet, högklassighet och enhetlighet i hela landet.

Beträffande enhetligheten är målet med de fem kommande räddningsverken att de skall erbjuda samma service. Med andra ord skall man få samma service överallt i hela landet. Detta förutsätter att det bestäms nationella standarder för räddningsväsendet som är bindande. Hur högklassigt ett räddningsväsende är beror på hur man definierar kvalitetskriterierna. För att detta skall kunna förverkligas krävs det nationella bindande kvalitetskriterier som möjliggör en objektiv bedömning av servicens kvalitet.

Räddningsväsendets tjänster kan produceras av någon annan än räddningsverken. Vilka dessa möjliga producenter är oklart, om än avtalsbrandkårerna kan anses vara sådana producenter. Det är av stor betydelse att avtalsbrandkårernas position i den nya organisationsmodellen klart och tydligt utgår från att avtalsbrandkårerna är en del av räddningsverket, inte fria aktörer som teoretiskt sett kan producera tjänster, ge offerter och i praktiken konkurrera ut en ordinarie brandkår. Den risken är uppenbar om "beställare-producent"-upplägget implementeras fullt ut. Det borde även i lagstiftningen klart definieras vad som är avtalsbrandkårsverksamhet, så att olika kedjearrangemang (underleverantörskap) inte blir möjliga samt vilka former en avtalsbrandkår kan ha som juridisk person (t.ex. endast registrerad förening).

Om en avtalsbrandkår (i detta exempel "FBK r.f.") gör ett avtal med landskapet så bör det, förutom det som i flesta fall redan finns i de s.k. brandkårsavtalen, fastställas huruvida FBK r.f. kan "kedja" producerandet, d.v.s. använda underleverantörer (i detta exempel "Brandkår Ab") och inom vilka geografiska områden som FBK r.f. ska verka.

Om en FBK r.f. definieras som en del av det räddningsverk som verkar inom landskapet (SOTE-området etc.) så är det lättare för räddningsväsendet att definiera sin verksamhet och dess kvalitet, såväl vad beträffar enhetlighet som högklassighet. I praktiken skulle det betyda att ett räddningsverk som producerar räddningstjänster kan göra det med ordinarie personal och/eller avtalsbrandkårspersonal och att utrymmen, material och utbildning skulle handhas av räddningsverket.

Räddningsväsendet i Finland står nu vid ett vägskäl där det är mycket viktigt att de som bereder och fattar besluten ser räddningsväsendet som en helhet och inte agerar endast som representant för en del av verksamhetsfältet.

Man har som målsättning att kostnadseffektiviteten och yrkeskarriärerna inom räddningsväsendet ska utvecklas genom reform av utbildningssystemet och genom att systemet med avtalsbrandkårer utvecklas. Detta är mycket bra, men det förutsätter att man går in på samma väg som t.ex. polisen gjort.

Utbildningssystemet bör öppnas upp och göras kompatibelt med det rådande examenssystemet i Finland och Bolognaområdet. Principerna för livslångt lärande bör beaktas så att karriär- och kompetensutveckling är möjlig och så att all utbildning inom räddningsväsendet bildar en helhet och exempelvis olika moduler. Ett sätt att utveckla avtalsbrandkårerna kunde vara en modell där det finns anställd personal och avtalspersonal som kompletterar varandra.

Enligt lagförslaget ska en serviceinrättning i landskapet med ansvar för ordnandet av räddningsväsendet ansvara för produktionen av räddningsväsendets tjänster. På samma sätt som för närvarande ska man vid tjänsteproduktionen kunna använda avtalsbrandkårer och andra sammanslutningar. Här är det av stor betydelse var i organisationen som avtalsbrandkårerna kommer in. Som tidigare nämnts så borde avtalsbrandkårerna utgöra en del av räddningsverken (serviceinrättningen). Enligt vad man nu förstår är avtalsbrandkårerna inte en del av serviceinrättningen utan de är direkt underställda landskapet. Denna modell är lätt att administrera, men den splittrar räddningsväsendet och öppnar helt upp det för nya aktörer.

Landskapet ska skapa ett egenkontrollprogram för de tjänster som omfattas av landskapets organiseringsansvar. Detta rimmar väldigt dåligt ihop med att det skall finnas enhetliga tjänster i hela landet. Detta egenkontrollprogram bör vara ett nationellt kontrollprogram som är samma i alla landskap om man ska kunna kvalitetsgranska tjänsterna som man inhandlar.

Brandbilarna och räddningsväsendets övriga materiel övergår till att ägas av de fem landskapen med organiseringsansvar. Materielen ska fortfarande vara placerad i samarbetsområdenas alla landskap. Detta är fullständigt klart då det gäller räddningsverkens och kommunernas material. Det som är fullständigt oklart är hur det går med den utrustning som t.ex. FBK-föreningar äger. Detta kan lösas genom att införliva det i systemet eller ersätta som tidigare i brandkårsavtalen.

Arbetsskiftens manskapsstyrka kan optimeras så att den grundar sig på den variation i riskerna som beror på dygnstidpunkten eller årstiden. Detta skulle medföra kostnadsbesparingar utan att invånarnas säkerhetsnivå försvagas. Det är möjligt att införa räddningsväsendets ledningssystem på större områden, vilket minskar antalet personer som deltar i jour- och beredskapsuppgifter. Ett enhetligare system främjar också användningen av avtalsbrandkårer. Detta förblir oklart hur det ovan nämnda på något sätt främjar nyttja användningen av avtalsbrandkårer. Här uppstår också frågan vad målet är med detta? Målet ska väl vara att producera högklassiga och enhetliga tjänster, inte främja en eller annan aktörs position?

I utkastet tar man ställning till miljökonsekvenser och samhällseliga konsekvenser men man har inte med ett enda ord nämnt språkkonsekvenser. FSB ser väldigt allvarligt på detta. Då det är fråga om en så här stor reform så kan man inte enbart allmänt konstatera att tjänsterna skall produceras jämlikt.

Raseborg den 11 november 2016

Roger Roos
Organisationschef